



Upplands Bilforum AB
Stålgatan 10
754 50 Uppsala

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) beslutar att Upplands Bilforum AB, 3, (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 1,6 miljoner (en miljon sexhundratusen) kronor.

Sammanfattning

Bolaget Upplands Bilforum AB bedriver verksamhet inom försäljning av bilar. Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 17 juni 2009 och bedriver enligt registret följande verksamhet: kontanthandel, bilförsäljning.

Länsstyrelsen har genom sin tillsyn granskat hur bolaget har följt bestämmelserna i regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism¹ (penningtvätsregelverket) under perioden den 1 juli 2018 till och med den 15 juni 2020.

Granskningen visar att bolaget till övervägande del inte uppfyller de krav som ställs på verksamhetsutövare i penningtvätsregelverket. Bolagets rutiner och riktlinjer är inte tillräckliga för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har således inte vidtagit tillräckliga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och inte heller beaktat förbud mot att utföra enstaka transaktioner.

Bedömningen efter genomförd granskning är att bolagets överträdelser av penningtvätsregelverket har medfört en avsevärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att bolagets överträdelser av penningtvätsregelverket i flera väsentliga delar är av synnerligen allvarlig art. Detta avser inte minst bolagets avsaknad av allmän riskbedömning, rutiner och riktlinjer för åtgärder för kundkännedom, genomförandet av enstaka transaktioner utan att ha uppnått

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2021-03-03

Beteckning
209-26930-2020

tillräcklig kundkännedom samt avsaknad av rutiner och riktlinjer gällande övervakning och rapportering.

Överträdelserna av penningtvättsregelverket innebär att bolaget ska betala en sanktionsavgift om 1,6 miljoner kronor.

Beskrivning av ärendet

Penningtvättsregelverket gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig handel med varor där det kan antas att det, nu eller framöver, betalas ut eller tas emot kontanter på belopp som uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Det kan vara en enstaka transaktion eller flera transaktioner som har ett samband och tillsammans når upp till 5 000 euro.²

Av förarbetena till lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) framgår att större kontanta betalningar är förenade med hög risk för penningtvätt.³ En stor del av brottsvinsterna når aldrig banksektorn utan konsumeras i form av guld, dyra bilar och exklusiva smycken.⁴ De illegala pengarna möter vid konsumtion en rad olika branscher inom handels- och tjänstesektorn, som bland annat omfattar bilhandel.⁵ Syftet med penningtvättslagen är att förhindra att bland andra de som bedriver handel med varor mot kontant betalning utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.⁶

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 17 juni 2009 och bedriver enligt registret följande verksamhet: kontanthandel, bilförsäljning. Bolaget driver verksamhet som omfattas av penningtvättslagen och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i enlighet med penningtvättsregelverket. Med anledning av att bolaget har sitt säte i Uppsala län står det under tillsyn av Länsstyrelsen i Stockholms län.⁷

Länsstyrelsen har den 15 juni 2020 förelagt bolaget att komma in med bland annat bolagets allmänna riskbedömning och de rutiner och riktlinjer avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism som följer av penningtvättsregelverket. Bolaget förelades även att inkomma med sex anonyma exempel på faktiskt vidtagna kundkännedomsåtgärder och en förteckning över bolagets kontanta transaktioner avseende köpta och sålda

² 1 kap. 2 § första stycket 15 penningtvättslagen.

³ Prop. 2016/2017:173 ”Ytterligare åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism” s. 195.

⁴ Brottsförebyggande rådets rapport från 2011 om rapportering och hantering av misstänkta transaktioner i samband med penningtvätt (Brå 2011:4) och Brottsförebyggande rådets rapport från 2015 om penningtvätt och annan penninghantering (Brå 2015:22).

⁵ Brå 2015:22 s. 60.

⁶ 1 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁷ 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2021-03-03

Beteckning
209-26930-2020

produkter som uppgår till 5 000 euro eller mer, samt kontanta transaktioner under 5 000 euro som kan antas ha samband och tillsammans uppgår till 5 000 euro eller mer som utförts under perioden den 1 juli 2018 till och med den 15 juni 2020. Av förteckningen skulle följande information framgå: datum för transaktionen, transaktionsbelopp, kundens namn, personnummer, organisationsnummer, adress, bosättningsland samt eventuell verklig huvudman. Därtill ombads bolaget inkomma med följande uppgifter avseende ovanstående tidsperiod; uppgift om den totala summan kontanter som hanterats i verksamheten fördelat på köp och försäljning, uppgift om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som rapporterats till Finanspolisen samt uppgift om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som inte rapporterats till Finanspolisen.

Bolaget kom in med handlingar i ärendet den 6 juli 2020. Bolaget uppgav bland annat i sitt yttrande att det har som policy att inte ta emot kontanter. Länsstyrelsen begärde därför den 8 september 2020, mot bakgrund av bolagets påstående att det inte längre tar emot kontanter, att bolaget skulle komma in med handlingar eller upplysningar till styrkande av påståendet. Bolaget kom den 16 oktober 2020 in med komplettering i ärendet. Bolaget uppgav bland annat att all personal informerats på möten att bolaget väljer att sluta hantera kontanter, att bolagets personal påmints om detta genom löpande mail, att avtalet med Loomis sagts upp, samt att skyltar satts upp för att informera kunderna om att bolaget inte tar emot kontanter. Länsstyrelsen begärde den 19 oktober 2020 att bolaget skulle komma in med handlingar till styrkande av sina påståenden den 16 oktober 2020 om att bolaget slutat att hantera kontanter. Länsstyrelsen har till dags dato inte tagit emot några handlingar som visar att bolaget inte bedriver verksamhet som omfattas av penningtvättslagen.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsens bedömning gällande bolagets verksamhet

Av bolagets yttrande den 6 juli 2020 framgår bland annat att bolaget har som policy att inte ta emot kontanter. Bolaget har dock inte uppgett när bolaget antog sådan policy. Länsstyrelsen begärde därför, mot bakgrund av bolagets påstående att det inte längre tar emot kontanter, att bolaget skulle bland annat komma in med handlingar till styrkande av påståendet. Bolaget har trots Länsstyrelsens begäran om att komma in med handlingar inte kommit in med sådant underlag.

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget, vid kontroll mot Bolagsverkets register mot penningtvätt den 3 mars 2021, fortsatt är registrerat i nämnda register. Av penningtvättslagen framgår att den som avser att bedriva verksamhet som bland annat kontanthandlare ska anmäla detta till Bolagsverket.

Datum
2021-03-03

Beteckning
209-26930-2020

Om en verksamhetsutövare som är antecknad i Bolagsverkets register anmäler att verksamheten har upphört ska verket ta bort denne ur registret.⁸

Länsstyrelsen konstaterar vidare att det av dokumentet "Utbildning av penningtvättsregelverket 2018-06-29" som bolaget bifogat sitt yttrande framgår att bolaget inte tar emot kontanter vid betalning av fordon, verkstadsbesök och reservdelar. Av utdrag ur bolagets kassabok som getts in till Länsstyrelsen den 6 juli 2020 framgår dock att bolaget under perioden den 8 januari 2018 till och med den 25 juni 2020 genomfört kontanta transaktioner till ett värde av [REDACTED] kronor⁹. Länsstyrelsen kan även konstatera att [REDACTED] enstaka kontanta transaktioner överstigande 5 000 euro har genomförts under tillsynsperioden den 1 juli 2018 till och med den 15 juni 2020. Det senaste tillfället bolaget genomförde en kontant transaktion överstigande 5 000 euro under tillsynsperioden var den [REDACTED]. Det sista tillfället bolaget genomförde en kontant transaktion sammantaget under tillsynsperioden var den [REDACTED] då bolaget tog emot en kontant betalning om [REDACTED] kronor. Samtliga kontanta transaktioner är genomförda efter det att bolagets dokument "Utbildning av penningtvättsregelverket 2018-06-29" daterades.

Bolaget har vidare i sitt yttrande den 6 juli 2020 uppgett att det har en riskbedömning som uppdateras årligen eller vid behov. Länsstyrelsen vill här framhålla att bolaget inte behöver ha en allmän riskbedömning för det fall det inte bedriver verksamhet som omfattas av penningtvättslagen.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget inte visat att det inte längre tar emot kontanter eller kommer att ta emot kontanter som uppgår till 5 000 euro eller mer, vid enstaka eller sambandstransaktioner. Bolaget har påstått att det har en policy att inte ta emot kontanter, men av bolagets kassakonto framgår att bolaget har genomfört kontanta transaktioner under hela tillsynsperioden. Bolaget har heller inte, trots begäran från Länsstyrelsen, styrkt sitt påstående om att det inte längre tar emot kontanter. Dessutom har bolaget inte avregistrerat sig ur Bolagsverkets register mot penningtvätt trots att det enligt egen uppgift har en policy att inte ta emot kontanter.

Länsstyrelsen bedömer, utifrån omständigheterna i ärendet, att bolaget har bedrivit tillsynspliktig verksamhet under hela tillsynsperioden och att det vid beslutstillfället fortsatt kan antas att det i verksamheten kommer att genomföras enstaka eller sammanhängande transaktioner som innebär att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. Med hänsyn till detta bedömer Länsstyrelsen att bolagets verksamhet omfattas av penningtvättslagen och därmed av myndighetens tillsyn.

⁸ 7 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁹ Merparten av transaktionerna är genomförda under tillsynsperioden den 1 juli 2018 till och med den 15 juni 2020.

Bolagets allmänna riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter och tjänster som denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövarna ska särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som finns i verksamheten.¹⁰ Riskbedömningen ska vara dokumenterad, hållas uppdaterad¹¹ och utvärderas årligen.¹² Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.¹³

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har i sitt yttrande den 6 juli 2020 uppgett att riskbedömningen är gjord och att den utvärderas en gång per år och uppdateras vid behov en gång per år i samband med utvärderingen av riskbedömningen.

Av dokumentet ”Riskbedömning gällande penningtvätt och finansiering av terrorism” framgår bland annat att säljaren ska göra en riskbedömning av samtliga kunder vid möte och bedöma kunder genom beteende, kläder, hur betalning sker, vem som ska stå som ägaren på produkten samt om nya ägaren är med vid kontrakts- och leveransdagen.

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget under den granskade perioden inte har bedömt hur verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker, det vill säga gjort en allmän riskbedömning. Bolaget har inte redogjort för vilka produkter som det tillhandahåller och därigenom heller inte kunnat bedöma om eller hur de kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

I dokumentet återfinns inte någon bedömning eller beskrivning av vilka risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga avseende verksamhetens produkter, kunder, distributionskanaler och geografiska riskfaktorer varför myndigheten utgår från att bolaget inte har gjort någon sådan bedömning. Även bedömning och analys av hur de olika faktorerna kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker saknas. Bolaget har visserligen i dokumentet ”Riskbedömning gällande

¹⁰ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

¹¹ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

¹² 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53).

¹³ 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

penningtvätt och finansiering av terrorism” angett vissa omständigheter som bolagets säljare ska beakta såsom bland annat kundernas beteende, kläder och vem som ska stå som ny ägare på produkten. Länsstyrelsen utgår ifrån att detta närmast utgör verksamhetsspecifika omständigheter som härrör sig till bolagets kunder. De omständigheter bolaget angett är dock inte tillräckliga för att bolaget ska anses ha identifierat och bedömt riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga avseende bolagets kunder.

I den allmänna riskbedömningen ska även information om tillvägagångssätt och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnat om penningtvätt och finansiering av terrorism vägas in. Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till bolagets storlek och art samt de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Att dessa omständigheter vägts in framgår inte av det nu aktuella dokumentet.

Syftet med en allmän riskbedömning är att besvara frågan om och hur bolagets produkter kan användas för att till exempel dölja medels samband med brott eller brottslig verksamhet. Bolaget har inte gjort en allmän riskbedömning och saknar därmed insikt om hur verksamhetens produkter kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen bedömer att avsaknad av en allmän riskbedömning av verksamheten utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolagets rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska skapas utifrån en relevant uppdaterad och verklighetsanpassad allmän riskbedömning. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget i avsaknad av en allmän riskbedömning har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och korrigeras när det finns anledning.¹⁴

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget saknar en allmän riskbedömning. I

¹⁴ 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

avsaknad av en allmän riskbedömning saknas förutsättningar att bestämma kundens riskprofil. Detta med beaktande av att kundens riskprofil ska bestämmas bland annat med utgångspunkt i bolagets allmänna riskbedömning.

Av bolagets yttrande den 6 juli 2020 framgår att bolaget bedömer kunderna vid kundmötet. Om säljaren börjar misstänka något, hämtas bolagets vice VD, som tar över kunden. Säljaren bedömer kunderna efter beteende, kläder, hur betalning går till, vem som ska äga bilen på pappret, hur handpenningen betalas, om kunden upplevs som stressad eller uppträder konstigt under mötet.

Länsstyrelsen kan konstatera att bolaget inte har redogjort för hur bedömning av den risk som kan förknippas med bolagets kundrelationer görs. Vidare framgår inte hur kundernas riskprofiler löpande följs upp och ändras när det finns anledning till det under en pågående affärsförbindelse. Det som framgår av bolagets yttrande om hur bolaget bedömer kunderna vid kundmötet tyder också på att bolaget inte förstått syftet med att upprätta och tilldela kunderna riskprofiler. Att så är fallet bekräftas även av att bolaget i sitt yttrande uppgett att exempel på låg, normal och hög riskkunder saknas.

Risikkvalificeringen av kunder syftar till att avgöra i vilken nivå, låg, normal eller hög som kunden ska placeras. Därefter ska bolaget bestämma omfattningen av de kundkännedomsåtgärder som krävs för att hantera risken kopplad till kunden. Detta innebär att varje kund efter en helhetsbedömning ska tilldelas en egen risikkvalificering och att åtgärderna för att motverka riskerna ska anpassas individuellt för varje kund.

Mot bakgrund av att bolaget inte har redogjort för hur bedömning av kunders riskprofiler sker eller i övrigt inte påvisat dokumentation som visar att bolaget tilldelat sina kunder riskprofiler är Länsstyrelsens bedömning att bolagets kunder inte tilldelas riskprofiler.

Länsstyrelsens bedömning, med hänsyn till betydelsen av att kunderna ska tilldelas riskprofiler, är att bolaget genom att inte tilldela sina kunder riskprofiler har löpt ökad risk för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kundkännedom

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare ska ha dokumenterade och uppdaterade rutiner och riktlinjer när det gäller dess åtgärder för kundkännedom.¹⁵ Rutinerna och riktlinjerna ska i relevanta delar vara riskbaserade. Det innebär att de ska vara utformade för att kunna hantera och motverka de risker som har identifierat i den allmänna riskbedömningen.¹⁶

¹⁵ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

¹⁶ Prop. 2016/17:173 s. 213.

Datum
2021-03-03Beteckning
209-26930-2020

Åtgärder för kundkännedom ska bland annat vidtas (i) när en affärsförbindelse¹⁷ etableras om det då är sannolikt eller under förbindelsens gång står klart att utbetalt eller mottaget belopp i kontanter inom ramen för förbindelsen uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer, (ii) när kunder vidtar transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer (iii) vid transaktioner där utbetalt eller mottaget belopp i kontanter understiger ett belopp om 5 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har ett samband med en eller flera andra transaktioner som tillsammans uppgår till minst 5 000 euro.¹⁸

Reglerna om åtgärder för kundkännedom innebär bland annat att verksamhetsutövaren ska identifiera sina kunder¹⁹ och ta reda på tillräckligt mycket om kunderna²⁰ för att kunna bedöma och hantera de risker som varje kund innebär. Om det är fråga om en affärsförbindelse ska verksamhetsutövaren även begära information om affärsförbindelsens syfte och art. Syftet med informationen är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma risken som kan förknippas med kunden och hur kunden förvänta agera inom ramen för affärsförbindelsen. En sådan bedömning är nödvändig för att det ska vara möjligt att upptäcka avvikelser från kundens förväntade beteende.²¹

Verksamhetsutövaren ska löpande följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att motverka risken som kan förknippas med kunden.²² Den löpande uppföljningen innebär också krav på granskning för att upptäcka avvikande transaktioner och aktiviteter som kan utgöra misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Omfattningen av övervakningen och granskningen samt hur ofta denna ska ske beror på riskerna i affärsförbindelsen.²³

Närmare information om kundens ekonomiska situation bör begäras när det är motiverat av risken i affärsförbindelsen. Detsamma gäller närmare information om varifrån kundens ekonomiska medel kommer. Detta bör i regel bli aktuellt först om risken bedöms som hög, eller om sådan information behövs för att bedöma kundens riskfyllda eller avvikande aktiviteter och transaktioner.²⁴ Samma information som vid bedömning av en affärsförbindelse ska begäras in även vid enstaka transaktioner som kan förknippas med hög risk. Detta eftersom verksamhetsutövaren i sådana fall måste vidta skärpta kundkännedomsåtgärder.

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg, får förenklade kundkännedomsåtgärder tillämpas. Bedöms däremot risken som hög

¹⁷ 1 kap. 8 § 1 penningtvättslagen.

¹⁸ 3 kap. 6 § penningtvättslagen.

¹⁹ 3 kap. 7 § penningtvättslagen.

²⁰ 3 kap. 7-8 §§, 10-11 §§ penningtvättslagen.

²¹ 3 kap. 12 § penningtvättslagen.

²² 3 kap. 13 § penningtvättslagen.

²³ 4 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen.

²⁴ Prop. 2016/17:173, s. 248.

Datum
2021-03-03

Beteckning
209-26930-2020

ska skärpta åtgärder vidtas vilket kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.²⁵

Verksamhetsutövaren får inte ingå eller upprätta en affärsrelation eller utföra en enstaka transaktion om denne inte har tillräcklig kännedom om kunden. Detta för att verksamhetsutövare ska kunna hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelation och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner.²⁶

Verksamhetsutövaren ska på ett föreskrivet sätt²⁷ dokumentera vidtagna åtgärder för kundkännedom samt bevara dokumentation.²⁸ Verksamhetsutövaren ska vidare bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § penningtvättslagen eller 2) transaktioner som genomförts med kunder inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.²⁹ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.³⁰

Länsstyrelsens bedömning

Av bolagets dokument "Kundkännedom" framgår att bolagets personal vid kundmöten ska vara uppmärksam på klädsel, hur betalning sker, beteende hos kunden, vem fordonet ska stå på och hur många personer som är delaktiga i köpet, kontraktsskrivningen och leveransen. Vid misstanke mot kund ska alltid bolagets vice VD kontaktas. Rapportering görs till myndighet av bolagets ekonomichef och kundernas personuppgifter ska sparas enligt GDPR.

Länsstyrelsens bedömning är att bolaget inte har visat att det har de dokumenterade rutiner och riktlinjer för kundkännedom som det ska ha i enlighet med de krav som ställs i penningtvättsregelverket. Av dokumentet "Kundkännedom" framgår visserligen att bolagets personal ska vara uppmärksamma på vissa saker vid kundkontakter. Det bolaget avser att dess personal ska vara uppmärksam på omfattar dock inte väsentliga delar av de kundkännedomsåtgärder som penningtvättsregelverket kräver. Det framgår nämligen inte att bolaget ska identifiera kunden samt kontrollera dennes identitet.

²⁵ 2 kap. 15-16 §§ penningtvättslagen.

²⁶ 3 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

²⁷ 3 kap. 3 § andra och tredje styckena, 4 § andra och tredje styckena, 5 § tredje stycket, 7 § tredje stycket, 9 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁸ 3 kap. 12 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁹ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

³⁰ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

Datum
2021-03-03Beteckning
209-26930-2020

Det framgår heller inte att kontroll och identifiering även omfattar företrädare för kunden samt kontroll av dennes behörighet att företräda kunden. Det framgår vidare inte att bolaget ska kontrollera verklig huvudman för det fall kunden är en juridisk person eller personer i politiskt utsatt ställning (PEP) och sådana personers nära anhöriga och kända medarbetare eller om kunden är etablerad i ett land som av Europeiska kommissionen identifieras som ett högriskredjeland. För det fall bolaget ingår en affärsförbindelse ska bolaget ha rutiner och riktlinjer för att inhämta uppgifter om affärsförbindelsens syfte och art. Uppgifter om detta saknas. Härtill saknas uppgifter om hur kundkännedom avseende pågående affärsrelationer löpande och vid behov följs upp för att säkerställa att kundkännedomen är aktuell och tillräcklig för att hantera den bedöma risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Det framgår heller inte att bolaget har skärpta åtgärder för kundkännedom när det är motiverat för att hantera risken som kan förknippas med kundrelationen. Rutinerna och riktlinjerna ska även innehålla hur de nämnda kontrollerna genomförs.

Av bolagets inlämnade förteckning över samtliga kontanta transaktioner framgår att bolaget under perioden den 8 januari 2018 till och med den 25 juni 2020 erhållit kontanta betalningar som uppgår till [REDACTED] kronor. Under tillsynsperioden den 1 juli 2018 till och med den 15 juni 2020 har bolaget genomfört [REDACTED] enstaka kontanta transaktioner överstigandes 5 000 euro till ett sammanlagt värde om [REDACTED] kronor.

Länsstyrelsen har i sitt föreläggande av den 15 juni 2020 efterfrågat sex anonyma exempel på faktiskt vidtagna åtgärder för kundkännedom. Bolaget har i sitt yttrande den 6 juli 2020 uppgett att exempel saknas men hänvisat till bifogad dokumentation som består av köpeavtal avseende bolagets enskilda transaktioner överstigande 5 000 euro som genomförts kontant eller med postväxel under tillsynsperioden. För flertalet av transaktionerna har bolaget även bifogat kopia på kundens körkort.

Som framgått har bolaget självt uppgett att de inte tilldelar sina kunder riskprofiler. Dock har bolaget gett in viss dokumentation. Av bifogade köpeavtal framgår återkommande kundens namn, personnummer samt adress. Att utöver dessa uppgifter enbart ta en kopia på kundens körkort är inte tillräckligt för att uppnå tillräcklig kundkännedom. Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget inte tilldelar sina kunder några riskprofiler och att bolaget därigenom heller inte kan bestämma kundkännedomsåtgärdernas omfattning utifrån den risken med kundrelationen som bolaget har att hantera. Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att större kontanta betalningar är förenade med hög risk för penningtvätt. De nu aktuella beloppen som betalats överstiger beloppsgränsen om 5 000 euro. Mot denna bakgrund bedömer Länsstyrelsen att de aktuella kundrelationerna i vart fall inneburit normal risk. Att bolaget tagit kopia på kundens körkort för att genomföra bilförsäljningen innebär inte att uppgiften är inhämtad i syfte att vidta kundkännedomsåtgärder för att hantera risken med kundrelationen då bolaget, som framgått tidigare inte har de riskbaserade rutiner och riktlinjer som krävs för

att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolagets rutiner och riktlinjer för kundkännedom är bristfälliga och att bolaget heller inte utfört tillräckliga kundkännedsåtgärder i de granskade fallen. Rutinerna och riktlinjerna ska användas för att hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som bolaget har identifierat i den allmänna riskbedömningen. Rutiner och riktlinjer ska vara begripliga, situationsanpassade och tillämpbara så att bolaget och i förekommande fall dess anställda ska ha kännedom om vilka åtgärder som ska vidtas i olika situationer.³¹ Underlåtenheten att upprätta rutiner och riktlinjer för kundkännedsåtgärder och att utföra dessa i praktiken har enligt Länsstyrelsens bedömning medfört en ökad risk för att bolaget utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bristerna rörande såväl underlåtenheten att upprätta lagenliga rutiner och riktlinjer som underlåtenheten att vidta kundkännedsåtgärder är synnerligen allvarliga.

Länsstyrelsen bedömer även att bolaget inte har beaktat förbud mot att utföra enstaka transaktioner då bolaget inte har haft tillräcklig kännedom om kunden. Bolaget har trots avsaknad av regelstyrda eller riskbaserade åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom inte nekat kontanta transaktioner motsvarande 5 000 euro eller mer. Bolaget har således i vart fall vid ■■■ tillfällen under tillsynperioden genomfört kontanta transaktioner utan att ha uppnått tillräcklig kundkännedom. Överträdelser av detta förbud bedömer Länsstyrelsen vara av synnerligen allvarlig art.

Bolagets anställda och uppdragstagare

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska också se till att nu nämnda personer fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt denna lag. Utbildningen och informationen ska utformas utifrån de risker som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och ska anpassas efter de uppdateringar som görs av den allmänna riskbedömningen. Utbildningens innehåll och frekvens ska också anpassas utifrån de anställdas och uppdragstagarna arbetsuppgifter och funktioner.³²

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på likande grund deltar i verksamheten från hot eller fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.

³¹ Prop. 2016/17:172 s. 212 ff.

³² 2 kap. 8 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Datum
2021-03-03

Beteckning
209-26930-2020

Verksamhetsutövaren får inte utsätta en anställd, eller uppdragstagare eller någon annan som på likande grund deltar i verksamheten för repressalier på grund av att denne har informerat om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism, internt eller till Polismyndigheten.³³

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har inte redogjort för hur anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten om de utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättsregelverket.

Någon dokumentation av genomförda utbildningar har heller inte getts in i ärendet. Länsstyrelsen kan konstatera att bolagets dokument "Utbildning penningtvätt 2018-06-29" inte på något sätt redogör för penningtvättsregelverkets innehåll eller relevanta åtgärder som bolaget vidtagit för att inte riskera att utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism varför Länsstyrelsen inte ändrar sin bedömning i denna del.

Bolaget har i sitt yttrande den 6 juli 2020 när det kommer till att skydda sina anställda uppgett att det aldrig tillåter ensamarbete. Bolaget har också uppgett att det aldrig tillåter medarbetare att vara kvar ensamma på arbetsplatsen utanför normala öppettider (minst två personer måste vara på plats) och vid schism mellan kund och säljare så tar alltid bolagets vice VD över ärendet från säljaren.

Länsstyrelsen bedömer dock att bolagets rutiner och riktlinjer för skydd och förbud mot repressalier är otillräckliga. Det framgår visserligen av bolagets rutiner och riktlinjer att en medarbetare vid schism med kund ska vända sig till vice VD som tar över ärendet från säljaren. Det framgår däremot inte vilka åtgärder bolaget vidtar i övrigt ifall dess medarbetare utsätts för hot och påtryckningar eller vilket stöd den enskilde kan få om något händer. Länsstyrelsen bedömer därför att bolaget inte följer penningtvättsregelverket heller i denna del.

Med anledning av att bolaget saknat ovan nämnda rutiner och riktlinjer bedömer Länsstyrelsen att bolaget under den granskande perioden har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Övervakning och rapportering

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering.³⁴ Verksamhetsutövaren ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka

³³ 2 kap. 15 § penningtvättslagen.

³⁴ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

Datum
2021-03-03

Beteckning
209-26930-2020

misstänkta aktiviteter och transaktioner.³⁵ Skärpta kundkännedomsgärder och andra nödvändiga åtgärder ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner för att bedöma om det finns skäligen grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.³⁶ Verksamhetsutövaren får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en transaktion om det finns misstanke om att tjänster kommer att användas för penningtvätt och finansiering av terrorism.³⁷ Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion eller om ett avstående från att genomföra transaktionen sannolikt skulle försvåra utredning får dock transaktionen genomföras.³⁸

Om verksamhetsutövaren har skäligen grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling ska detta rapporteras till Polismyndigheten (Finanspolisen).³⁹

Vidare ska verksamhetsutövare på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁴⁰ En verksamhetsutövare ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter om huruvida verksamhetsutövaren under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och om så skulle vara fallet, om förbindelsen art.⁴¹ Systemet för uppgiftslämning ska vara strukturerat och sökbar.⁴²

Det råder tystnadsplikt i fråga om bedömning som utförs, har utförts eller kommer att utföras enligt 4 kap. 2 §, eller att uppgifter har lämnats enligt 4 kap. 3 eller 6 §§.⁴³

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen kan konstatera att bolaget inte har gett in dokumenterade rutiner och riktlinjer för övervakning och rapportering varför Länsstyrelsen utgår från att sådana inte finns i bolaget. Bolaget har således inte dokumenterat hur pågående affärsförbindelser kontrolleras eller hur bolaget ska upptäcka aktiviteter och transaktioner som avviker från vad bolaget har anledning att räkna med.

Bolaget har heller inte dokumenterat vilka omständigheter som kan motivera närmare granskning och utredning och hur sådan granskning och utredning ska genomföras.

³⁵ 4 kap. 1 § första stycket punkten 1 penningtvättslagen.

³⁶ 4 kap. 2 § penningtvättslagen.

³⁷ 3 kap. 2 § och 3 § första stycket penningtvättslagen.

³⁸ 3 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

³⁹ 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁴⁰ 4 kap. 6 § penningtvättslagen.

⁴¹ 4 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁴² 4 kap. 1 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁴³ 4 kap. 9 § penningtvättslagen.

Datum
2021-03-03

Beteckning
209-26930-2020

Länsstyrelsen kan vidare konstatera att bolaget inte har dokumenterat att det ska vidta skärpta åtgärder eller andra nödvändiga åtgärder om avvikelser eller misstänkta transaktioner uppmärksammas. Såsom Länsstyrelsen konstaterat ovan under rubriken *Kundkännedom* saknar bolaget dessutom rutiner för skärpta åtgärder. Bolaget saknar vidare rutiner för rapportering till Finanspolisen utan dröjsmål vid skälig grund om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling. Bolaget har heller inget system på plats för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter huruvida bolaget under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolaget saknar rutiner och riktlinjer gällande övervakning och rapportering och att detta inneburit att bolaget under den granskande perioden har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att överträdeselsena är av synnerligen allvarlig art. Detta särskilt med hänsyn till att verksamhetsutövare som bedriver handel med varor mot kontant betalning och därmed omfattas av penningtvättsregelverket också har att agera på misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter.⁴⁴ Bolaget är således skyldigt att vidta skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder vid alla kundkontakter när det finns misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta gäller oavsett de undantag eller beloppsbegränsningar som i övrigt gäller för kontanthandlare.⁴⁵

Behandling av personuppgifter

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för behandling av personuppgifter.⁴⁶ Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna eller uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 2 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med kunder inom ramen för affärsförbindelsen eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.⁴⁷ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.⁴⁸ Efter en förfrågan från polismyndigheten eller annan myndighet ska verksamhetsutövaren bevara uppgifter och

⁴⁴ Prop. 2016/17:173 s. 232.

⁴⁵ Prop. 2016/17:173 s. 231.

⁴⁶ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁷ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁸ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

Datum
2021-03-03

Beteckning
209-26930-2020

handlingarna under en längre period än fem år. Den sammanlagda tiden som handlingarna och uppgifterna bevaras får inte överstiga tio år.⁴⁹ Information om att personuppgifter behandlas enligt 4 kap. 2,3 eller 6 §§ och om sådana uppgifter lagras enligt 3 eller 4 §§ får inte lämnas till kunden.⁵⁰ Den som är verksamhet hos verksamhetsutövaren får inte obehörigen röja att vissa personuppgifter behandlas och att sådana uppgifter bevaras.⁵¹

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen kan konstatera att bolaget, trots begäran därom, inte har gett in några rutiner och riktlinjer till Länsstyrelsen avseende sina åtgärder för behandling av personuppgifter varför Länsstyrelsen utgår ifrån att sådana inte finns i bolaget. Länsstyrelsen konstaterar således att bolaget under tillsynsperioden har saknat dokumenterade rutiner och riktlinjer för behandling av personuppgifter.

Länsstyrelsens bedömning är att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller behandling av personuppgifter genom bevarande av handlingar och uppgifter.

Intern kontroll och anmälningar om misstänkta överträdelser

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll.⁵² När det är motiverat med hänsyn till verksamhetens storlek och art ska verksamhetsutövaren bl.a. utse en ansvarig för regelefterlevnad⁵³, en central funktionsansvarig⁵⁴ och inrätta en oberoende granskningsfunktion med ansvar för att granska de interna riktlinjer, kontroller och förfaranden som syftar till att verksamhetsutövaren ska fullgöra sina skyldigheter enligt penningtvättsregelverket.⁵⁵ Den som är centralt funktionsansvarig ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling uppstår.⁵⁶ När det inte är motiverat att utse funktioner ska verksamhetsutövaren genom sina rutiner och riktlinjer säkerställa att det finns en funktion för regelefterlevnad.⁵⁷

Verksamhetsutövaren ska även tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkta

⁴⁹ 5 kap. 4 § penningtvättslagen.

⁵⁰ 5 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁵¹ 5 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁵² 6 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁵³ 6 kap. 2 § första stycket 1 penningtvättslagen.

⁵⁴ 6 kap. 2 § första stycket 2 penningtvättslagen.

⁵⁵ 6 kap. 2 § första stycket 3 penningtvättslagen.

⁵⁶ 6 kap. 2 § andra stycket och 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁵⁷ 6 kap. 3 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

överträdelser av penningtvättsregelverket⁵⁸ samt ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda sådana personer mot hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder.⁵⁹

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget ska ha rutiner och riktlinjer avseende intern ansvarsfördelning för att säkerställa att skyldigheterna enligt penningtvättsregelverket fullgörs. Rutinerna och riktlinjerna ska omfatta information om vilken eller vilka funktioner som har utsetts och vem som innehar respektive funktion. De ska också omfatta information hur de interna kontrollerna genomförs för att säkerställa efterlevnaden av penningtvättsregelverket. Oavsett vad verksamhetsutövaren driver för verksamhet ska denne utse en person som ansvarar för verksamhetens regelefterlevnad och interna kontroll samt rapportering till Polismyndigheten (Finanspolisen).

Bolaget har i sitt yttrande den 6 juli 2020 uppgett att om säljaren misstänker något så anmäler denne till bolagets vice VD samt bolagets ekonomichef. Bolagets vice VD samt bolagets ledningsgrupp ansvarar för regelefterlevnaden i verksamheten.

Länsstyrelsen anser inte att det bolaget redogjort för i sitt yttrande utgör några rutiner och riktlinjer vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser. Länsstyrelsen bedömer därför att bolaget saknar rutiner och riktlinjer för intern kontroll.

Bolaget har uppgett att vice VD och ledningsgruppen ansvarar för regelefterlevnaden i bolaget, men det framgår inte hur den interna kontrollen ska genomföras eller fördelas. Det framgår heller inte att de regelansvariga ansvarar för att rapportera till Polismyndigheten i de fall misstanke uppstår om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling.

Bolaget har vidare inte redogjort för några rutiner för anställa och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkt överträdelse av penningtvättsregelverket (visselblåsare), varför myndigheten utgår ifrån att sådana saknas i verksamheten. Även rutiner till skydd för anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de gjort en anmälan om misstänkt överträdelse av bestämmelserna i lagen eller i föreskrifter som meddelats med stöd av lagen saknas i bolaget (visselblåsarskydd).

Länsstyrelsens bedömning är sammantaget att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser.

⁵⁸ 6 kap. 4 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁹ 6 kap. 4 a § penningtvättslagen.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelse som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift.⁶⁰

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.⁶¹ I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.⁶² I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten.⁶³

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har inom ramen för tillsynen undersökt hur bolaget efterlever kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget har brustit när det gäller i stort sett samtliga delar av penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen har bedömt att bolaget saknar en allmän riskbedömning. Bolaget har således inte haft någon allmän riskbedömning som kunnat läggas till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har därtill saknat riskprofiler, rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder, utbildning, skydd, övervakning och rapportering, behandling av personuppgifter samt intern kontroll. Bolaget har även genomfört enstaka transaktioner utan att ha tillräcklig kännedom om kunden i strid med penningtvättsregelverket.

Länsstyrelsens tillsyn av bolaget har visat att ovan angivna brister föreligger. Överträdelserna av penningtvättsregelverket är enligt Länsstyrelsens bedömning i flera delar av synnerligen allvarlig art. Detta avser framförallt avsaknad av allmän riskbedömning, rutiner och riktlinjer för kundkännedomsuppgifter, genomförande av enstaka transaktioner utan att ha uppnått tillräcklig kundkännedom samt avsaknad av rutiner och riktlinjer gällande övervakning och rapportering. Detta innebär att bolaget har löpt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen kan vidare konstatera att överträdelserna har pågått under hela tillsynsperioden. Länsstyrelsens bedömning är att överträdelserna har medfört en avsevärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁶⁰ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁶¹ 7 kap. 13 § penningtvättslagen.

⁶² 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen.

⁶³ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen.

I förmildrande riktning ska vägas in om bolaget i väsentlig mån har underlättat Länsstyrelsens utredning. Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att det bör krävas att verksamhetsutövaren självant för fram viktig information som myndigheten inte redan förfogar över.⁶⁴ Därtill ska hänsyn tas till om bolaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats av tillsynsmyndigheten. Några skäl i förmildrande riktning har enligt Länsstyrelsens bedömning inte framkommit.

Med beaktande av de sammantagna omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift.

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.⁶⁵ Särskild hänsyn ska tas till de förmildrande och försvårande omständigheterna som framgår av 7 kap. 13 § penningtvättslagen samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen.⁶⁶

Länsstyrelsens bedömning

Vid bedömningen av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn även tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis bolagets årsomsättning.⁶⁷ Enligt penningtvättslagen får sanktionsavgiften bestämmas till mellan 5 000 kronor och 1 miljon euro, som nu motsvarar cirka 10 160 000 kronor. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.⁶⁸

Länsstyrelsen bedömer att bolaget får anses ha en stark finansiell ställning. Under räkenskapsåret 20190101-20191231 uppgick bolagets årsomsättning till ca 550 miljoner kronor. Bolaget hade vidare ett rörelseresultat om ca 14,7 miljoner kronor.

Länsstyrelsens granskning har visat att bolaget inte har haft tillräckliga rutiner och riktlinjer enligt penningtvättsregelverket. Kontanta transaktioner, enstaka motsvarande 5 000 euro eller mer, borde därför inte ha genomförts då bolaget inte har vidtagit åtgärder för att uppnå tillräcklig kundkännedom enligt penningtvättsregelverket. Bolaget har trots att det inte uppnått tillräcklig kundkännedom inte iakttagit förbud mot att utföra enstaka transaktioner.

⁶⁴ Prop. 2016/17:173 s. 555.

⁶⁵ 7 kap. 14 § första stycket penningtvättslagen.

⁶⁶ 7 kap. 16 § penningtvättslagen.

⁶⁷ Prop. 2016/17:173 s. 411, Prop. 2013/14:228 "Förstärkta kapitaltäckningsregler" s. 240.

⁶⁸ Prop. 2016/17:173 s.357.

Datum
2021-03-03

Beteckning
209-26930-2020

Bolaget har genomfört ■ enstaka kontanta transaktioner under tillsynsperioden som vardera överstigit 5 000 euro till ett sammanlagt värde om ■ kronor. Bolaget har vidare enligt egen uppgift erhållit kontanta betalningar under perioden den 8 januari 2018 till och med den 25 juni 2020 som uppgår till ■ kronor.

Länsstyrelsen kan konstatera att den kontanta omsättningen i bolaget sett till belopp och antalet transaktioner inte är omfattande i förhållande till bolagets totala omsättning. Länsstyrelsen vill i sammanhanget dock betona att det inte bara är vid bolagets kontanta transaktioner, enstaka eller samband, som överstiger 5 000 euro som bolaget har att vidta kundkännedsåtgärder utan att bolaget har att agera vid misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism även vid kontanttransaktioner som understiger 5 000 euro samt vid betalningar som sker på annat sätt än med kontanter. Detta innebär att alla kundkontakter omfattas av regelverket vid avvikelser, misstänkta aktiviteter eller transaktioner. Som angetts ovan omsatte bolaget under räkenskapsåret 2019 ca 550 miljoner kronor. Samtliga transaktioner har genomförts trots att bolaget inte har riskbaserade rutiner och riktlinjer avseende kundkännedom samt övervakning och rapportering för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen har konstaterat att bristerna i efterlevnaden av penningtvättsregelverket i flera delar är av synnerligen allvarlig art. Bolaget har därmed löpt ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. De konstaterade bristerna ligger inom bolagets kontroll. Den eventuella vinst som bolaget kan ha gjort till följd av överträdelserna av penningtvättsregelverket går inte att fastställa. Länsstyrelsen beaktar även att bolagets bristande regelefterlevnad kan ha inneburit fördelar för bolaget jämfört med konkurrenter som följt penningtvättsregelverket och därigenom lagt både tid och resurser på att efterleva regelverket.

Vid en samlad bedömning av överträdelsernas karaktär, bolagets finansiella ställning och omfattning av bolagets kontanta transaktioner samt storleken på bolagets verksamhet bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 1,6 miljoner kronor.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen erinrar om följande

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldighet att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvättsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § första stycket 15, 2 kap. 1-3 §§, 8 §, 14-15 §§, 3 kap. 1 § första stycket, 2-3 §§, 6-14 §§, 16-17 §§, 19-20 §§, 4 kap. 1-3 §§, 6-7 §§, 9-10 §§, 5 kap. 1-8 §§, 11 §, 6 kap. 1-2 och 4-5 §§, 7 kap. 1 § första stycket, 10 §, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 §, 21 §, 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 1 kap. 1 §, 2 kap. 2 §, 4-6 §§, 8-10 §§, 3 kap. 2-7 §§, 9 §, 12 §, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1-2 §§, 6 kap. 2-3 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Detta beslut kan överklagas

Se bilaga 1.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av chef för Enheten för tillsyn Helena Remnerud med jurist Per Claesson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också jurist Diana Berkusaite medverkat.

Detta beslut har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning